

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

імені І. І. МЕЧНИКОВА

ФАКУЛЬТЕТ ПСИХОЛОГІЇ ТА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

КАФЕДРА ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ ТА СОЦІАЛЬНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ

ПСИХОЛОГІЯ ОСВІТНЬОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Методичні рекомендації
до семінарських занять з курсу
для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки

ОДЕСА

Олді+

2024

**УДК 159.9:[37.018:005](072)
П863**

Укладач:

Н. В. Нагорна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогічної освіти та соціальної реабілітації ОНУ імені І. І. Мечникова

Рецензенти:

Л. В.-В. Вейландє, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри соціальної роботи Одеського національного університету імені І. І. Мечникова;
О. С. Данілова, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри практичної та клінічної психології Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

*Рекомендовано до друку Вченою радою факультету
психології та соціальної роботи ОНУ імені І. І. Мечникова
Протокол № 6 від 24 квітня 2024 р.*

П863 **Психологія** освітнього менеджменту : метод. рекомендації до семінарських занять з курсу «Психологія освітнього менеджменту» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки / уклад. Н. В. Нагорна. – Одеса : Олді+, 2024. – 32 с.

Методичні рекомендації містять методичні матеріали до семінарських занять, рекомендації до виконання практичних завдань та самостійної роботи, перелік питань до поточного контролю, та рекомендована література.

Методичні рекомендації розроблені для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти, спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки.

УДК 159.9:[37.018:005](072)

© Одеський національний університет
імені І. І. Мечникова, 2024

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....	4
ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	7
МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ.....	8
РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВІДВІДУВАННЯ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ..	25
ПИТАННЯ ДЛЯ ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ.....	27
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА.....	30

ПЕРЕДМОВА

Методичні рекомендації з навчальної дисципліни «Психологія освітнього менеджменту» розроблені на кафедрі педагогічної освіти та соціальної реабілітації факультету психології та соціальної роботи Одеського національного університету імені І. І. Мечникова на основі освітньо-професійної програми підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти відповідно до навчального плану. Згідно з навчальним планом «Психологія освітнього менеджменту» є дисципліною вільного вибору і її вивчення здійснюється на 2-му курсі навчання здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти.

Актуальність навчальної дисципліни «Психологія освітнього менеджменту».

Глобальні трансформації, які нині відбуваються в освіті, висувають нові вимоги до управлінської діяльності. Однією із важливих умов забезпечення ефективного функціонування системи середньої освіти в сучасних умовах, її інтеграції в міжнародні освітні системи є оптимізація управління. Розв'язання даної проблеми потребує спеціального вивчення цілого комплексу психологічних факторів, умов та шляхів оптимізації управління освітніми установами.

Потреба у конкурентоспроможних, мобільних працівниках актуалізують проблему оптимізації управлінської діяльності сучасним закладом освіти: удосконалення функцій, методів, принципів, засобів керівництва; оновлення підходів до прийняття управлінських рішень; упровадження нової етики стосунків між керівником і підлеглими, заснованих на партнерській взаємодії, взаємоповазі та взаєморозумінні; підвищення рівня управлінської компетентності й управлінської культури менеджера освітньої організації.

Як зазначають дослідники, специфіка психології управління визначається тим, що її об'єктом є організована діяльність людей, об'єднаних спільними інтересами, цілями й цінностями, підпорядкованими правилам і нормам освітньої установи.

Ефективність освітнього процесу залежить від особливостей управління. Демократизація освіти передбачає демократизацію управлінської діяльності, формування демократичного стилю управління, наявність та ефективність функціонування колегіальних органів, продуктивного співробітництва.

Якість освіти залежить від багатьох факторів, зокрема, від успішності виконання керівником управлінських ролей (міжособистісні, інформаційні, прийняття рішень), вибору оптимального стилю управління (авторитарний, демократичний, ліберальний), наявності умінь і навичок професійного спілкування, врахування індивідуально-психологічних властивостей учасників комунікативного процесу та ін.

Вирішення сучасних завдань передбачає, організацію спеціальної психологічної підготовки менеджерів освіти, формування у них психологічної готовності до управління.

Сьогодні лише відбувається становлення системи психологічної підготовки менеджерів освіти та підготовки практичних психологів до психологічного забезпечення процесу управління.

Це потребує глибокої та детальної розробки змісту психологічної підготовки менеджерів освіти, пошуку нових організаційних форм професійної підготовки, створення системи методів та форм навчання, які забезпечують формування психологічної та управлінської культури фахівців.

Метанавчальної дисципліни «Психологія освітнього менеджменту» полягає у розкритті психологічних закономірностей психології освітнього менеджменту, змісту та структури управлінського процесу в системі освіти.

При вивченні дисципліни «Психологія освітнього менеджменту» вирішуються такі основні **завдання**:

- розкрити теоретичні поняття і положення психології освітнього менеджменту, проаналізувати сучасні підходи;
- розкрити сутність управлінської діяльності, структуру та категоріальний апарат психології освітнього менеджменту;
- схарактеризувати психологічні закономірності;

- виявити та проаналізувати методи психологічних досліджень в освітньому менеджменті;

- підвищити роль управлінської компетентності майбутніх менеджерів освіти.

Очікувані результати. У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен.

знати:

- теоретичні основи психології освітнього менеджменту, основні поняття, міждисциплінарні зв'язки;

- історію становлення та розвитку психології освітнього менеджменту;

- психологію управлінської діяльності, психологічні основи професіоналізму;

- психологічний зміст функцій управління;

- психологічні особливості під час формування командної роботи;

- психологію конфлікту та формування сприятливого соціально-психологічного клімату в організації;

- психологічні аспекти управління людськими ресурсами;

вміти:

- використовувати арсенал психології освітнього менеджменту в професійній та управлінській діяльності;

- демонструвати практичні навички з психології управлінського спілкування;

- здійснювати ефективний психологічний вплив на членів педагогічного персоналу;

- своєчасно попереджувати й конструктивно розв'язувати педагогічні й виробничі конфлікти;

- встановлювати позитивні ділові контакти;

- використовувати активні методи навчання для активізації діяльності персоналу.

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Концептуальні засади психології освітнього менеджменту

Тема 1. Психологія освітнього менеджменту як галузь психологічного знання.

Тема 2. Психологічні особливості управлінської діяльності.

Тема 3. Функції психології освітнього менеджменту

Тема 4. Психологія особистості керівника

Тема 5. Психологія стресу у діяльності керівника.

Змістовий модуль 2. Психологічний супровід освітнього менеджменту у закладах вищої освіти

Тема 6. Психологія стилів керівництва.

Тема 7. Психологія типів керівництва.

Тема 8. Психологічна характеристика організації в управлінні.

Тема 9. Психологія конфліктів в управлінні та шляхи їх розв'язання.

Тема 10. Психологія управління людськими ресурсами.

МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. Теоретичні основи психології освітнього менеджменту.

Мета: розкрити основні поняття, проаналізувати теоретичні підходи до визначення основних понять, виявити методи психології освітнього менеджменту.

Ключові поняття: освітній менеджмент, психологія освітнього менеджменту, принципи та методи психології освітнього менеджменту.

План:

I. Теоретичний блок:

1. Сутність поняття «Психологія освітнього менеджменту».
2. Підходи до визначення предмета освітнього менеджменту.
3. Основні методологічні принципи психології управління.
4. Основні методи дослідження в психології освітнього менеджменту.
5. Соціально-психологічні методи вивчення організації в структурі освітнього менеджменту.

II. Практичний блок:

1. Схарактеризувати принципи психології освітнього менеджменту
Представити у вигляді таблиці.
2. Історія становлення та розвитку вітчизняної психології управління.
Представити у вигляді презентації.

III. Перевірка виконання самостійної роботи.

Схарактеризувати методи організаційно-педагогічної діяльності. Визначити напрями та ефективність їх застосування.

№	Назва методу	Зміст	Напрями та ефективність застосування
1.	Переконання	Спосіб взаємодії, спрямований на свідоме засвоєння особистістю принципів організації діяльності	Доведення важливості діяльності, роз'яснення способів її організації; демонстрування кращих зразків діяльності
2.			
3.			
4.			
5.			

IV. Навчальна дискусія.

Рекомендована література:

1. Психологія освітнього менеджменту : навч.-метод. посібник / укл. Лариса Мафтин. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю.Федьковича, 2021. 296 с.
https://archer.chnu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/1552/1/2021_Maftyn_Psycholog_posib.pdf
2. Психологія управління : навч. посіб. / Р. А. Калениченко та ін.; за заг. ред. Р. А. Калениченка, О. Г. Льовкіної; Ун-т держ. фіск. служби України. Ірпінь : Ун-т держ. фіск. служби України, 2019. 255 с.
3. Ходаківський Є.І. Психологія управління : підручник / Ходаківський Є. І., Богоявленська Ю.В., Грабар Т.П. К. : Центр учбової літератури, 2016. 492с.

Тема 2. Структура управлінської діяльності.

Мета: розкрити психологічну структуру освітнього менеджменту, проаналізувати основні підходи до управлінської діяльності, виявити морально-психологічні чинники в освітньому менеджменті.

Ключові поняття: управлінська діяльність, освітня діяльність, етика, професійна етика.

План:

I. Теоретичний блок:

1. Психологічна структура освітнього менеджменту.
2. Основні підходи до вивчення управлінської діяльності.
3. Соціокультурна та етнопсихологічна обумовленість управлінської діяльності. Поняття «культура управління».
4. Роль морально-психологічного чинника в управлінні.
5. Поняття професійної етики в управлінській діяльності.

II. Практичний блок:

Виявити морально-етичні принципи управлінської діяльності.
Представити у вигляді презентації.

III. Перевірка виконання самостійної роботи

Проаналізувати європейську, японську та американську моделі управління. Представити порівняльний аналіз у вигляді презентації.

IV. Навчальна дискусія.

Рекомендована література:

1. Кісіль З.Р., Швець Д.В. Психологія управління: Навчальний посібник у схемах, таблицях, коментарях / З.Р. Кісіль, Д.В. Швець. Одеса: Видавництво ОДУВС, 2023. 208 с.

<https://dspace.oduvs.edu.ua/bitstreams/6fbc61e3-65d4-4008-b2fd-ffcdb7677aa6/download>

2. Психологія управління : навч. посіб. / Р. А. Калениченко та ін.; за заг. ред. Р.А. Калениченка, О.Г. Льовкіної; Ун-т держ. фіск. служби України. Ірпінь : Ун-т держ. фіск. служби України, 2019. 255 с.
3. Хриков Є.М. Управління навчальним закладом: Навч. посіб. К. : Знання, 2016. 359 с.

Тема3. Психологічний зміст функцій освітнього менеджменту

Мета: схарактеризувати основні функції психології освітнього менеджменту та виявити їх особливості.

Ключові поняття: управлінська функція, планування, організація, мотивація, контроль.

План:

I. Теоретичний блок:

1. Психологічні особливості планування.
2. Поняття стратегічного та тактичного планування.
3. Організація управлінської діяльності.
4. Мотивація як функція управління.
5. Психологічні особливості контролю в організації.

II. Практичний блок:

Проаналізувати постановку цілей як функцію управління. Підготувати доповідь

III. Перевірка виконання самостійної роботи.

На основі наукової літератури зробіть класифікацію функцій психології освітнього менеджменту за різними ознаками. Результати додати в таблицю.

№	Група	Функції	Напрямок реалізації
1.	Загальні		
2.	Цільові		
3.	Соціально-психологічні		
4.	Модернізовані		

IV. Навчальна дискусія.

Рекомендована література:

1. Лунячек В.Е. Основні поняття теорії педагогічного менеджменту Педагогічний менеджмент : навчальний посібник. 2-е вид., випр. Х.: Магістр, 2015. С.179.
2. Психологія освітнього менеджменту : навчально-методичний посібник / укл. Лариса Мафтин. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю.Федьковича, 2021. 296 с.
https://archer.chnu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/1552/1/2021_Maftyn_Psycholog_posib.pdf
3. Психологія управління : навч. посіб. / Р. А. Калениченко та ін.; за заг. ред. Р. А. Калениченка, О. Г. Льовкіної ; Ун-т держ. фіск. служби України. Ірпінь : Ун-т держ. фіск. служби України, 2019. 255 с.

Тема 4. Психологічні вимоги до особистості керівника закладу освіти

Мета: виявити основні вимоги до особистості керівника, розкрити професійно важливі якості, здібності та професійну діяльність.

Ключові поняття: особистість, лідер, керівник, професіограма.

План:

I. Теоретичний блок:

1. Професіограма менеджера освіти. Професійно важливі якості керівника.
2. Здібності та професійна діяльність керівника освітньої організації
3. Комунікативні навички керівника.
4. Психологічні основи відповідальності особистості керівника.
5. Поняття мотиваційної сфери керівника.

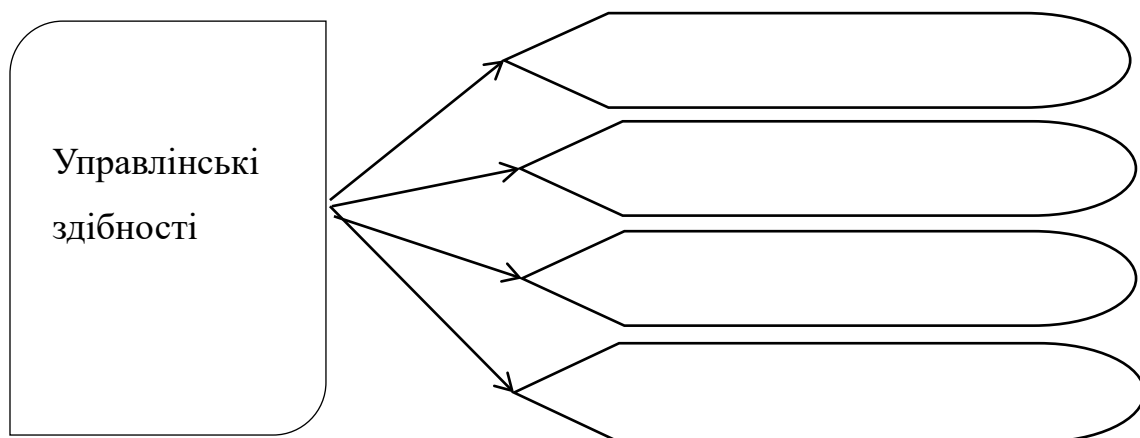
II. Практичний блок:

Скласти психограму керівника середньої (вищої) ланки. Підготувати доповідь.

Підібрати діагностичний інструментарій для вивчення особистості керівника. Підготувати презентацію.

III. Перевірка виконання самостійної роботи.

Виявити складові моделі управлінських здібностей.

IV. Навчальна дискусія.

Рекомендована література:

1. Коберник О. М. Менеджмент в освіті : навчальний посібник. 3 вид. Умань :ВПЦ Візаві, 2017. 242 с.
2. Москалець В.П. Психологія особистості: Підручник. Вид. 2-ге, перероблене, доповнене. Київ-Івано-Франківськ : Нова Зоря, 2020. 435 с
3. Психологія управлінської діяльності лідера: навчальний посібник / Романовський О.Г., Пономарьов О.С., Гура Т.В. та ін. Харків, 2017. 100 с.
<https://core.ac.uk/download/pdf/161786001.pdf>

Тема 5. Професійний стрес та синдром “професійного вигорання”.

Мета: розкрити поняття до теми, виявити ознаки стресу, визначити етапи профілактики стресу та синдрому “професійного вигорання”.

Ключові поняття: стрес, професійний стрес, професійне вигорання, особистість керівника.

План:

I. Теоретичний блок:

1. Поняття стресу і ризику в психології управління.
2. Стадії стресу. Ознаки стресу.
3. Професійний стрес та чинники, що впливають на його виникнення в організаціях.
4. Основні підходи до вивчення синдрому «професійного вигорання».
5. Психологічні прояви синдрому «професійного вигорання» у працівників освітніх організацій.

II. Практичний блок:

Підібрати методики діагностики професійного стресу та синдрому «професійного вигорання» керівника. Підготувати презентацію.

III. Перевірка виконання самостійної роботи.

Розробити пам'ятку-рекомендації щодо профілактики стресів та професійного вигорання у керівників закладів освіти

№	Пам'ятка-рекомендації
1.	
2.	
3.	
4.	
5.	
6.	
7.	
8.	
9.	
10.	

IV. Навчальна дискусія.

Рекомендована література:

1. Москалець В.П. Психологія особистості: Підручник. Вид. 2-ге, перероблене, доповнене. Київ-Івано-Франківськ : Нова Зоря, 2020. 435 с.
2. Свидрук І.І., Миронов Ю.Б. Психологія управління та конфліктологія. Підручник. Львів: Видавництво Львівського торговельно-економічного університету, 2017. 320 с.

3. Стахів О.Г., Явнюк О.І., Волощук В.В. Основи менеджменту: навчальний посібник. / За наук. ред. М.Г. Бойко. Івано-Франківськ, Лілея-НВ, 2015. 336 с.

Тема 6. Психологічна готовність до управління. Індивідуальний стиль керівництва.

Мета: розкрити компоненти готовності до управлінської діяльності, виявити особливості основних стилів керівництва.

Ключові поняття: готовність, професійна готовність, стиль керівництва, стиль управлінської діяльності.

План:

I. Теоретичний блок:

1. Суть довготривалої та ситуативної готовності і до управління.
2. Характеристика мотиваційного, когнітивного, операційного та особистісного компонентів управлінської діяльності.
3. Поняття стилю керівництва в психології освітнього менеджменту.
Структура стилю керівництва. Соціально-психологічні чинники стилів керівництва.
4. Розкрити зміст та особливості авторитарного, демократичного та ліберального стилю керівництва.
5. Умови найбільш ефективного використання кожного із стилів керівництва.

II. Практичний блок:

Підібрати діагностичний інструментарій вивчення стилю керівництва. Дослідити власну схильність до певного типу керівництва. Підготувати презентацію.

III. Перевірка виконання самостійної роботи.

Проаналізувати новаторську концепцію стилів керівництва в освітньому менеджменті (прихований/анонімний, відкритий/видимий, виконавчий, ініціативний та ін., концепція стилів керівництва за Р. Блейком та Дж. Мутон). Представити у вигляді презентації.

IV. Навчальна дискусія.

Рекомендована література:

1. Дербеньова Л. В. Етика та психологія ділових відносин : конспект лекцій. Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2017. 68 с.

https://search.library.nung.edu.ua/DocDescription?doc_id=445272

2. Психологічні детермінанти розвитку організаційної культури : монографія[Електронний ресурс] / Л.М. Карамушка, О.В. Креденцер, К.В. Терещенко та ін.; за ред. Л.М. Карамушки. К. : Педагогічна думка, 2015. 288 с.

https://lib.iitta.gov.ua/10087/1/%D0%9C%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%84%D1%96%D1%8F_%D0%BB%D0%B0%D0%B1_%D0%BE%D1%80%D0%B3_%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BВ_2015-2.pdf

3. Психологія управління: курс лекцій для студентів денної і заочної форм навчання напряму підготовки 6.030103 «Практична психологія» / укладач О.С. Юрков. Мукачево: МДУ, 2017. 179 с.

<http://dspace-s.msu.edu.ua:8080/handle/123456789/1797>

Тема 7. Типи керівників в освітньому менеджменті.

Мета: виявити основні типи керівників, визначити соціально-психологічні чинники типів керівництва.

Ключові поняття:керівник, типи керівників, чинники керівництва, освітній менеджмент.

План:

I. Теоретичний блок:

1. Поняття типів керівництва в психології освітнього менеджменту.
2. Психологічні підходи до аналізу типів керівництва.
3. Структура керівництва.
4. Соціально-психологічні чинники типів керівництва.
5. Об'єктивні й суб'єктивні чинники, що впливають на формування типу керівника.

II. Практичний блок:

Опрацювати методику на визначення функціонально-рольового розподілу в групі, підібрати методику вивчення групової згуртованості колективу

III. Перевірка виконання самостійної роботи.

Розкрийте характеристику типів керівників в освітньому менеджменті в поданій таблиці.

	«Творець»	«Незамінний»	«Себелюбець»
Характер ділової активності			
Стиль спілкування			
Ставлення до оточення і самооцінка			
Специфіка ролі і функцій в інформаційному і діловому обміні			

IV. Навчальна дискусія.

Рекомендована література:

1. Психологія управлінської діяльності лідера: навчальний посібник / Романовський О.Г., Пономарьов О.С., Гура Т.В. та ін. Харків, 2017. 100 с.
<https://core.ac.uk/download/pdf/161786001.pdf>
2. Психологія управління : навч. посіб. / Р. А. Калениченко та ін.; за заг. ред. Р. А. Калениченка, О. Г. Льовкіної ; Ун-т держ. фіск. служби України. Ірпінь : Ун-т держ. фіск. служби України, 2019. 255 с.
3. Хриков Є.М. Управління навчальним закладом: навч. посіб. К. : Знання, 2016. 359 с.

Тема 8. Соціально-психологічна характеристика організації.

Мета: схарактеризувати освітню організацію, виявити основні моделі команд та стадії її створення

Ключові поняття: організація, освітня організація, команда, керівник.

План:

I. Теоретичний блок:

1. Поняття організації в управлінні. Поняття організаційної структури.
2. Формальні і неформальні структури.
3. Розкрити суть поняття «команда», назвати характеристики, які визначають якість роботи команди. Загальна характеристика основних моделей команд.
4. Психологічна проблема розвитку групи як структурного елементу організації.
5. Показники ефективності командної роботи та етапи діяльності керівника (стадії) у процесі створення команди.

II. Практичний блок:

Визначити стадій розвитку команди в освітньої організації. Представити у вигляді презентації.

III. Перевірка виконання самостійної роботи.

Розкрити правила згуртованості команди. Заповнити таблицю.

№	Правила згуртованості й ефективності команди	Загальна характеристика
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		
6.		
7.		
8.		
9.		
10.		

IV. Навчальна дискусія.

Рекомендована література:

1. Дербеньова Л. В. Етика та психологія ділових відносин : конспект лекцій. Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2017. 68 с.

https://search.library.nung.edu.ua/DocDescription?doc_id=445272

2. Прищак, М.Д. Психологія управління в організації : навчальний посібник / М. Д. Прищак, О. Й. Лесько. 2-ге вид., перероб. і доп. Вінниця, 2016. 150 с.

https://shron1.chtyvo.org.ua/Pryschak_Mykola/Psykholohiia_upravlinnia_v_orhanizatsii.pdf

3. Психологія управління: курс лекцій для студентів денної і заочної форм навчання напряму підготовки 6.030103 «Практична психологія» / укладач О.С. Юрков. Мукачево: МДУ, 2017. 179 с.

<http://dspace-s.msu.edu.ua:8080/handle/123456789/1797>

Тема 9. Психологія конфліктів в в освітньому менеджменті.

Мета: розкрити основні поняття до теми, проаналізувати види конфліктів, виявити причини виникнення конфліктів.

Ключові поняття: конфлікт, освітній менеджмент, освітня організація

План:

I. Теоретичний блок:

1. Поняття конфлікту в психології освітнього менеджменту.
2. Підходи до класифікації конфліктів в освіті.
3. Види конфліктів в освітній організації.
4. Основні джерела виникнення конфліктів в управлінні.
5. Причини виникнення конфліктів, пов'язаних із психологічними особливостями учасників освітнього менеджменту.

II. Практичний блок:

Опрацювати методику на виявлення конфліктної особистості.
Представити у вигляді презентації.

III. Перевірка виконання самостійної роботи.

Виявити шляхи розв'язання конфліктів в освітньому менеджменті.
Підготувати доповідь.

IV. Навчальна дискусія.

Рекомендована література:

1. Кісіль З.Р., Швець Д.В. Психологія управління: Навчальний посібник у схемах, таблицях, коментарях / З.Р. Кісіль, Д.В. Швець. Одеса: Видавництво ОДУВС, 2023. 208 с

<https://dspace.oduvs.edu.ua/bitstreams/6fbe61e3-65d4-4008-b2fd-ffcdb7677aa6/download>

2. Психологічні детермінанти розвитку організаційної культури : монографія [Електронний ресурс] / Л.М. Карамушка, О.В. Креденцер, К.В. Терещенко та ін.; за ред. Л.М. Карамушки. К. : Педагогічна думка, 2015. 288 с.

https://lib.iitta.gov.ua/10087/1/%D0%9C%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%84%D1%96%D1%8F_%D0%BB%D0%B0%D0%B1_%D0%BE%D1%80%D0%B3_%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB_2015-2.pdf

3. Свидрук І.І., Миронов Ю.Б. Психологія управління та конфліктологія. Підручник. Львів: Видавництво Львівського торговельно-економічного університету, 2017. 320 с.

Тема 10. Психологічні основи відбору кадрів.

Мета: проаналізувати психологічні аспекти планування кадрів, виявити етапи планування та чинники впливу на процес планування.

Ключові поняття: кадрова політика, планування кадрів, процес планування, прогноз.

План:

I. Теоретичний блок:

1. Поняття «кадрова політика» як показник, що відображає стратегію розвитку організації.
2. Психологічні аспекти планування кадрів. Чинники впливу на процес планування. Етапи планування.
3. Цілі й завдання психології управління людськими ресурсами.
4. Психологія прогнозу та планування управлінського розвитку.
5. Аналіз ефективності проведення співбесіди при прийомі на роботу.

II. Практичний блок:

Виявити основні вимоги до резюме. Запропонувати способи і методи добору кадрів. Представити у вигляді презентації.

Скласти програму дослідження психолого-управлінського феномену (на вибір).

III. Перевірка виконання самостійної роботи.

Виявити основні вимоги до резюме. Запропонувати способи і методи добору кадрів. Представити у вигляді презентації.

IV. Навчальна дискусія.

Рекомендована література:

1. Дербеньова Л. В. Етика та психологія ділових відносин : конспект лекцій. Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2017. 68 с.
https://search.library.nung.edu.ua/DocDescription?doc_id=445272
2. Москалець В.П. Психологія особистості: Підручник. Вид. 2-ге, перероблене, доповнене. Київ-Івано-Франківськ : Нова Зоря, 2020. 435 с.
3. Психологія освітнього менеджменту : навч.-метод. посібник / укл. Лариса Мафтин. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю.Федьковича, 2021. 296 с.

https://archer.chnu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/1552/1/2021_Maftyn_Psycholog_posib.pdf

РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВІДВІДУВАННЯ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Правила щодо відвідування занять та запізнень

Відвідування занять є обов'язковим. За активну участь, за виконання практичних завдань нараховуються відповідні бали. Графік відпрацювань складається разом з лектором.

Порядок та умови навчання регламентуються «Положенням про організацію освітнього процесу в ОНУ імені І.І. Мечникова» (poloz-org-osvit-process_2022.pdf). Запізнення не бажані. Семінарські заняття відпрацьовуються (очно). Графік відпрацювань складається разом з лектором.

Академічна доброчесність

Усі письмові роботи (реферат, проєкт, портфоліо), презентації та виступи з доповідями мають бути авторськими, оригінальними.

Регламентується «Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату у освітній та науково-дослідній роботі учасників освітнього процесу та науковців Одеського національного університету імені І.І. Мечникова» (polozhennya-antiplagiat-2021.pdf (onu.edu.ua))

Дедлайн та перескладання

Слід дотримуватися запропонованих у розкладі термінів складання сесії; перескладання відбувається відповідно до «Положення про організацію і проведення контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти ОНУ імені І.І. Мечникова» (http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/poloz-org-kontrol_2022.pdf)

Завдання із самостійної роботи, які подаються з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються нижче (-1 бал).

Мобільні пристрої

Допускається використання смартфона, планшету або іншого пристрою з доступом до інтернет-мережі під час лекційного заняття у випадках роботи з літературними джерелами та їх обговоренням (визначається лектором).

Поведінка в аудиторії

Ділова та одночасно творчо-емоційна атмосфера, що базується на доброзичливості та довірі. Міжособистісна комунікація.

Педагогічна взаємодія:

- Співробітництво: позитивна мотивація, активність, зацікавленість, педагогічний пошук і творчість
- Відкритість новому педагогічному мисленню й конструктивна критика
- Від засвоєння готових форм до розуміння діалектики розвитку педагогічних явищ, процесів і систем, факторів та механізмів, які діють в освіті
- Від орієнтації на «складання іспиту» до отримання задоволення від процесу власного професійно-педагогічного зростання.

ПИТАННЯ ДЛЯ ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ

1. Визначити предмет, об'єкт та завдання психології освітнього менеджменту.
2. Розкрити структуру та функції психології освітнього менеджменту.
3. Розкрити основні поняття психології освітнього менеджменту.
4. Схарактеризуйте взаємозв'язок психології освітнього менеджменту з іншими галузями науки.
5. Розкрити методологічні принципи психології освітнього менеджменту.
6. Схарактеризуйте методи психології управління.
7. Визначити соціально-психологічні методи вивчення особистості в освітньому менеджменті.
8. Розкрити методи прийняття управлінських рішень.
9. Схарактеризувати керівника як об'єкта психологічних досліджень.
10. Виявити мотиваційну сферу особистості керівника.
11. Які управлінські ролі керівника.
12. Виявити спільні та відмінні риси керівника та лідера.
13. Визначити професійно важливі якості та риси керівника.
14. Розкрити механізми розвитку особистості керівника.
15. Схарактеризувати стилі керівництва в психології освітнього менеджменту. Розкрити структуру стилю керівництва.
16. Розкрити поняття типу керівника у психології освітнього менеджменту. Виявити сучасні типи керівників.
17. Визначити соціально-психологічні чинники формування стилю та типу керівника.
18. Виявити проблеми стресу в діяльності керівника.
19. Схарактеризувати професійний стрес. Модель професійного стресу. Синдром «професійного вигорання» в управлінців.
20. Виявити сутність, місце і роль організації в управлінні. Соціально-психологічні особливості організації.
21. Розкрити психологічну структуру групи як елемента організації.
22. Виявити психологічні особливості спільної діяльності в організації.
23. Схарактеризувати конкурентоздатну команду як чинник ефективної управлінської діяльності.
24. Розкрити психологію впливу керівника на підлеглих як прояв його влади та авторитету.
25. Виявити основні підходи до вивчення управлінської діяльності.
26. Розкрити особливості європейської та вітчизняної моделей управління.

27. Навести порівняльну характеристику японської та американської систем управління.
28. Визначити психологічні особливості планування як функції управління.
29. Розкрити специфіку, особливості та види управлінських рішень.
30. Визначити стратегії і тактики прийняття управлінських рішень.
31. Виявити психологічні основи організації діяльності як функції управління.
32. Розкрити соціально-психологічну функцію управління.
33. Виявити психологічні особливості контролю в організації як функції управління.
34. Розкрити поняття конфлікту в управлінні. Види конфліктів в управлінні.
35. Виявити причини виникнення конфліктів, пов'язаних із психологічними особливостями учасників управлінського процесу.
36. Схарактеризувати профілактику виникнення конфліктів в організації.
37. Визначити методи подолання конфліктів в управлінні.
38. Визначити актуальність психологічних аспектів управління кадрами.
Завдання психології управління кадрами.
39. Схарактеризувати психологічні аспекти планування кадрів.
40. Виявити чинники та етапи планування.
41. Схарактеризувати психологічні основи добору кадрів.
42. Виявити психологічні особливості проведення співбесіди при прийомі на роботу.
43. Визначити психологічні особливості проектування освіти та навчання персоналу.
44. Виявити психологічні чинники ефективності навчання персоналу.
45. Схарактеризувати комунікативну підготовку управлінських кадрів.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Законодавчі і нормативні документи

1. Закон України «Про вищу освіту»

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>

2. Положення про організацію освітнього процесу в ОНУ імені І.І. Мечникова

http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/polozhennya_pr_o_org_osvit-proc.pdf

Основна

1. Дербеньова Л. В. Етика та психологія ділових відносин : конспект лекцій. Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2017. 68 с.

https://search.library.nung.edu.ua/DocDescription?doc_id=445272

2. Кісіль З.Р., Швець Д.В. Психологія управління: Навчальний посібник у схемах, таблицях, коментарях / З.Р. Кісіль, Д.В. Швець. Одеса: Видавництво ОДУВС, 2023. 208 с

<https://dspace.oduvs.edu.ua/bitstreams/6fbe61e3-65d4-4008-b2fd-ffcdb7677aa6/download>

3. Москалець В.П. Психологія особистості: Підручник. Вид. 2-ге, перероблене, доповнене. Київ-Івано-Франківськ : Нова Зоря, 2020. 435 с

4. Прищак, М.Д. Психологія управління в організації : навчальний посібник / М. Д. Прищак, О. Й. Лесько. 2-ге вид., перероб. і доп. Вінниця, 2016. 150 с.

https://shron1.chtyvo.org.ua/Pryschak_Mykola/Psykholohiia_upravlinnia_v_orhanizatsii.pdf

5. Психологічні детермінанти розвитку організаційної культури : монографія [Електронний ресурс] / Л.М. Карамушка, О.В. Креденцер, К.В. Терещенко та ін.; за ред. Л.М. Карамушки. К. : Педагогічна думка, 2015. 288 с.

https://lib.iitta.gov.ua/10087/1/%D0%9C%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%84%D1%96%D1%8F_%D0%BB%D0%B0%D0%B1_%D0%BE%D1%80%D0%B3_%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BВ_2015-2.pdf

6. Психологія освітнього менеджменту : навч.-метод. посібник / укл. Лариса Мафтин. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю.Федьковича, 2021. 296 с.
https://archer.chnu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/1552/1/2021_Maftyn_Psycholog_posib.pdf
7. Психологія управлінської діяльності лідера: навчальний посібник / Романовський О.Г., Пономарьов О.С., Гура Т.В. та ін. Харків, 2017. 100 с.
<https://core.ac.uk/download/pdf/161786001.pdf>
8. Психологія управління : навч. посіб. / Р. А. Калениченко та ін.; за заг. ред. Р. А. Калениченка, О. Г. Льовкіної ; Ун-т держ. фіск. служби України. Ірпінь : Ун-т держ. фіск. служби України, 2019. 255 с.
9. Психологія управління: курс лекцій для студентів денної і заочної форм навчання напряму підготовки 6.030103 «Практична психологія» / укладач О.С. Юрков. Мукачево: МДУ, 2017. 179 с.
<http://dspace-s.msu.edu.ua:8080/handle/123456789/1797>
10. Свидрук І.І., Миронов Ю.Б. Психологія управління та конфліктологія. Підручник. Львів: Видавництво Львівського торговельно-економічного університету, 2017. 320 с.

Додаткова

1. Коберник О. М. Менеджмент в освіті : навчальний посібник. 3 вид. Умань : ВПЦ Візаві, 2017. 242 с.
2. Лунячек В.Е. Педагогічний менеджмент: навчальний посібник. 2-е вид., випр. Х. : Вид-во ХарРІ НАДУ «Магістр», 2015. 512 с.
3. Мармаза О.І. Менеджмент освітньої організації. Навчально-методичний посібник. Харків : Щедра садиба, 2017. 126 с.
4. Стахів О.Г., Явнюк О.І., Волощук В.В. Основи менеджменту: навчальний посібник. / За наук. ред. М.Г. Бойко. Івано-Франківськ, Лілея-НВ, 2015. 336 с.
5. Освітній менеджмент: теорія і практика: навчально-методичний збірник / К.В. Десятник, І.П.Томашевська. Луцьк : Волинська обласна друкарня, 2015. 350 с.
6. Павлютенков Є.М. Основи управління школою. Х.: Основа, 2016. 176 с.

7. Хриков Є.М. Управління навчальним закладом: Навч. посіб. К. : Знання, 2016. 359 с.

8. Ходаківський Є.І. Психологія управління : підручник / Ходаківський Є. І., Богоявленська Ю.В., Грабар Т.П. К. : Центр учбової літератури, 2016. 492 с.

Електронні інформаційні ресурси

1. <http://zakon5/rada/gov/ua/laws/show/2145-19/con/>
2. <http://nbuv.gov.ua/> Сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського;
3. <http://www.dnpb.gov.ua/> Сайт Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського;
4. <http://www.osvita.org.ua/> Освітній портал – освіта в Україні, освіта за кордоном;
5. [http://pedagogika.ucoz.ua/load/pedagogika/materialidlia_samostijnogo_organizaciiuapp\)a/8I.cie.ta.ozuyiii.ikga\)ipi/8-1-0-12](http://pedagogika.ucoz.ua/load/pedagogika/materialidlia_samostijnogo_organizaciiuapp)a/8I.cie.ta.ozuyiii.ikga)ipi/8-1-0-12)
6. http://ebk.net.ua/Book/pedagogics/volkova_pedagogika/part3/3202.htm
7. <http://osvita.ua/school/upbring/5828>
8. <http://teacher.at.ua/publ/40-1-0-677>
9. http://www.zippo.net.ua/index.php?page_id=115
10. http://petschool.at.ua/publ/robota_klasnogo_kerivnika/5-1-0-17

Навчальне видання

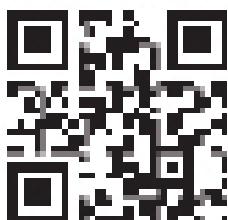
ПСИХОЛОГІЯ ОСВІТНЬОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Методичні рекомендації
до семінарських занять з курсу
для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки

Укладач:

Нагорна Наталія Володимирівна

Оригінал макет виготовлено в авторській редакції

Підписано до друку 18.09.2024 р.
Формат 60x84/16. Папір офсетний.
Цифровий друк. Гарнітура Times.
Ум. друк. арк. 1,86. Наклад 30.
Замовлення № 1024-28-8.

Видавництво: Олді+
65101, м. Одеса, вул. Інглезі, 6/1,
тел.: +38 (095) 559-45-45,
e-mail: office@oldiplus.ua
Свідоцтво ДК № 7642 від 29.07.2022 р.
Замовлення книг:
тел.: +38 (050) 915-34-54, +38 (068) 517-50-33
e-mail: book@oldiplus.ua

